

MIRJANA

BOBIĆ

MOJSILOVIĆ

SRCE MOJE

Laguna

Copyright © Mirjana Bobić Mojsilović, 2007
Copyright © 2020 ovog izdanja, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SRCE MOJE

Prva glava

Sunce se već kupalo u okeanu, i rumena svetlost obli sve. Vinstonu se oči napuniše crvenim. On snažno zažmuri, i nešto nalik suzama uhvati mu se na trepavicama.

„Pak“, doviknu mrzovoljno, umornim glasom u kome su se mogle nazreti hiljade popušenih cigareta, i galoni viskija. „Još leda, lenštino.“

Mali sluga, obučen u tradicionalni balinežanski sarong, nečujno dotrča i na sto spusti posrebrenu izrezbarenu koficu za led. Vinston mu odmahnu da se ne trudi. Sam je sebi sipao led i dosuo još viskija u čašu. Iako je kasno ustao i dosta spavao, Vinston je izgledao kao da se još uvek nije probudio.

Pak se, ne okrećući leđa, i sa jedva приметnim naklonom, izgubi u bašti. Vinston duboko udahnu, zagledan u pučinu. Masni miris frandipana*, razli se kao ulje po njegovom nosu. Cela Kuta mirisala je tim teškim mirisom žutih, roze i belih cvetova, čiji opori, gotovo starački, preslatki zimski vonj nije bio jedino što mu je smetalo.

---

* *Plumeria alba*, cvet iz roda *Magnolia*.

Vlaga od kiše, koja je pala u rano popodne, lepila mu se po koži poput najlon kese.

On podiže noge na ligeštul od tikovine, i dohvati čašu. Ritualno je promućka, a kockice leda kao da su nazdravile jedna drugoj. Čulo se „kling“; onda on napući donju usnu, izgledalo je to kao da će da zagriže čašu, i otpi dobar gutljaj. Reski žar alkohola razli mu se po grudima. Vinston dohvati paketić vinstona, izvadi jednu cigaretu, oliza je kao u starim američkim filmovima u kojima su muškarci još uvek bili muškarci, i zapali je. Duboko je povukao dim, i onda ga je ispustio žmureći na jedno oko: trudio se da kolutiće koje izbacuje nanišani na obris zalazećeg sunca. Spusti čašu na stočić, i hladnom rukom pređe preko svojih grudi. Nežno poče da se igra sedim dlačicama na preplanulim prsima. Prijao mu je taj dodir.

Za nedelju dana koliko je ovde, na Baliju, pocrneo je kao Indus. Svakodnevne masaže eteričnim uljima koje su obavljale dve Tajlandanke, kao i plivanje u bazenu i brčkanje u džakuziju, učinili su da mu koža bude mekana i baršunasta. Najviše je voleo ulje za erotsku masažu koje je bilo napravljeno, pročitao je to na deklaraciji na flašici, od mešavine sandalovine, pomorandže i pačulija – u ulju od semenki grožđa, mada mu je prijalo i ono koje je imalo ilang-ilang, biber i limetu.

Oko bedara je imao umotan žuti pareo sa naslikanim zelenim zmajevima. Po kući je išao skoro go – bedara umotanih u dugačku maramu. Imao ih je u svim bojama. U njima se osećao komotno i slobodno. Kako je bio prekrstio noge na ligeštulu, jedan kraj marame skliznu na drveni pod verande. Vinston spusti ruku niže, i kao da hoće da proveri da li je sve na mestu, napuni šaku svojim teškim testisima. Zatim uvežbanim pokretom, dohvati svoj penis, nežno ga obuhvati

---

rukom, povuče ga nagore, a onda ga ostavi, pustivši ga da padne, malaksao, preko butine. Spustio je na trenutak ruku na svoje privatno „sveto trojstvo“, kao da ga hrani posebnom energijom, a zatim povuče pareo i ponovo se pokri.

Gledao je u sunce koje je ljubilo okean. Iza njega, čulo se brborenje vode u džakuziju i udaljeno šljapkanje Njomana Paka oko bazena.

Odjednom ga preplavi neizreciva tuga.

Došla je sama, nezvana, bez razloga.

Bilo je to ničim neizazvano osećanje. Oko njega je bila samo lepota i apsolutni mir. Vetrić je počeo da pirka, i on je mogao da čuje tihi ples lišća svetog drveta banjana, šuštanje bambusa, i šaputanje akacija zasađenih svuda po bašti vile.

Jedan gušter se spokojno sunčao pored njegovih nogu, a učinilo mu se da je drugog, negde iz bašte, čuo kako je kriknuo sedam puta. To se na Baliju smatra srećnim znamenjem, ali Vinston se rastuži na tu pomisao.

„Šta bi za mene bilo srećno znamenje?“, prošlo mu je kroz glavu.

Oseti se tupo. Pio je, i ta iznenadna melanholija razlivala se po njegovim grudima zajedno sa viskijem. Ali, sipao je sebi još jedno piće.

Tu, s njegove desne strane, stajao je predivan grm franđipana, čiji su beli cvetovi sa žutim osnovama delimično zaklanjali pogled na okean. Vinston nape svoje uši – mogao je sasvim jasno da čuje jedan cvet kako tiho pada, kao suza.

Pak mu je pre nekoliko dana objasnio da cvetovi franđipana, kad padaju na zemlju, predstavljaju protok vremena. Vinston sada pomisli na vreme koje prolazi i duboko uzdahnu.

Okean proguta ogromnu vatrenu loptu. Ljubičasto mastilo, razblaženo svetlošću koja je tinjala iza horizonta, rasu se nad vodom.

Prošao je još jedan dan.

Vinston počeo da se češe od nelagodnosti pred tom plimom sete koja je nadirala u svaki kutak njegovog bića. Učini se sam sebi, najednom, kao tužan mali čovek. Kao čovek koji nije uhvatio smisao života, iako je uhvatio sreću za rep. Svojim snažnim šakama protrlja lice, oči i nos. Ustade, pa se posle nekoliko sekundi, ne znajući šta će sa sobom, ponovo vrati u ligeštol.

Taj san, to ga je poremetilo. Celo popodne borio se s tim snom, sa fragmentima tog sna, koji su mu u fleševima dolazili i odlazili. Čak i dok su ga danas, kad se probudio, masirale Tajlandanke koje je zvao Jao i Tao (a one se nisu ljutile zbog svojih novih imena – naprotiv, klele su mu se da vole svoja nova imena), Vinston nije mogao da ga natera da odleprša iz njegove glave, iz njegove duše. Da, taj san ga je uzdrmao.

Inače, šta bi drugo moglo biti?

Vinston je bio zdrav, dobro je izgledao, iako se ne bi moglo reći da je bio neki lepotan. Ali, bio je muževan, i žene su se prosto lepile za njega. S tim velikim nosom, i dovoljno kose na glavi koju je brižljivo negovao (mnogi su sumnjali da se vrlo umereno farba i da ima odličnog frizera), puštajući je da mu padne do vrata – u svojoj pedeset sedmoj godini, izgledao je deset godina mlade. Kad bi se pogledao u ogledalo, uvek bi, ne bez izvesnog ponosa, zaključio da nema salo, ni višak kilograma. A, ako se uzme u obzir da je redovno radio trbušnjake, i da bi, kad god je mogao, sebi priuštio masažu, mogao bi bez preterivanja da kaže za sebe, da predstavlja redak primerak svoje generacije. Jedino što ga je moglo odati bili su njegovi triceps, i vrat. Tu je koža, jednostavno visila, i Vinston se bio pomirio s tim.

Kao i svake godine u poslednje vreme, odlazio bi početkom leta na neko daleko putovanje, sam. To mu je bilo

---

potrebno, da se skloni iz civilizacije. Da bar nakratko prekine sve, ionako labave, veze sa svetom koji poznaje, u kome živi. Išao je da se odmori, da se izluduje i da sredi svoje misli.

Iznajmio bi kuću, i živeo, pisao, pio, sunčao se, koliko izdrži. Pre nekoliko godina na Madagaskaru je sedeo čak dva meseca, i uživao je. Njegov radni odmor, kako je to nazivao, uključivao je, razume se, i razuzdani seksualni život, koji ga ni na koji način nije obavezivao. Koliko je imao para, toliko su ga volele. Svaki put kad bi im ostavljao novac, jedva čekajući da se te žene pakupe iz njegovog prostora i odu, da ih više nikada ne vidi, Vinstonu bi pala na pamet cinična misao, da koliko ga ova povorka bezimernih azijskih prodavačica ljubavi voli, toliko su ga volele i sve one velike, moćne, uspešne žene koje je promrsio kroz ruke u Beogradu i svuda gde bi njegova književna dela pravila neku vrstu njegove lične erotske prethodnice. Bila je to samo uzajamna razmena, neka vrsta prećutnog ugovora da su emocije isključene.

„Emocije guše i komplikuju život“, verovao je, „i, samo slobodan čovek može da stvara.“

Na glupo pitanje u jednom intervjuu, da li je teško stvarati, i kako dolazi do ideja za svoja dela, rekao je: „Ne verujem u muku stvaranja, ne verujem u dela koja su posledica duševnog ropca – muka je samo oplata, marketing za dosadno delo.“

Vinston je, naime, bio uspešan i poznat pisac.

Njegova književna slava u proteklih petnaest godina daleko je nadrasla meru njegovog rodnog grada. Štaviše, njegova tri poslednja romana katapultirala su ga u predvorje evropskih bestseler lista. Nije, naravno, još uvek dostigao onoliko slavu i novac anglosaksonskih autora, poput Salmana Ruždija ili Džoane Rouling, ali im se približavao.

Njegov najnoviji roman u Nemačkoj je već bio na listi deset najčitanijih stranih pisaca, a u Francuskoj je povodom izlaska francuskog izdanja *Čuda Miroslavljevog jevanđelja* dao opširne intervjuje za *Liberasion*, *Mond* i francuski *Vog*. U *Vogu* je mogao da pročita o sebi da je izuzetno privlačan muškarac, a u antrfileu je bilo napisano da je slobodan, to jest da nije oženjen. Poseta na njegovom sajtu se posle objavljivanja tog teksta i fotografije koju su malo doradili u *Fotošopu*, udesetostručila, a njegovi strani izdavači trljali su ruke.

Bio je bogat, bio je slavan, a to je značilo i da je u najboljim godinama.

Vinston nije bilo njegovo pravo ime. To mu je bio nadimak, koji mu je ostao još iz dečaćkih dana na Čuburi – oduvek je pušio vinston, i sam ga je sebi nadenuo. U nekom starom intervju rekao je, u pokušaju da se našli na sopstveni račun, da je oduvek bio lukav, i da je još kao klinac znao da će nešto napraviti u životu.

Vinstonova književna dela su, evidentno, bila plod i te njegove urođene lukavosti – pažljivo je osluškiavao ono što se događa na svetskoj književnoj sceni, i nekako je, a to nisu mogli da mu ospore ni njegovi najstroži kritičari, uvek imao nepogrešiv nos za „vruću temu“. Njegova *Tajna Aja Sofije*, u kojoj je na veoma vešt način gradio zaplet oko mozaika u kupoli drevne vizantijske crkve, izašla je samo mesec dana posle *Da Vinčijevog koda* Dena Brauna, a njegovi prethodni romani, a objavio ih je do sada dvadesetak, uvek su prvo nailazili na odličan prijem u inostranstvu, pa tek onda u Srbiji.

Dakle, kao pisac, Vinston je mogao biti zadovoljan. Kao čovek, više nije imao razloga da brine, njegov bankovni konto bio je toliko napunjen da više nikada ne bi morao da

---

napiše ni reč, a da ipak živi sjajno. Život bonvivana i kazanove, takođe nije ostavljao nikakav tračak sumnje.

Vinston je bio kao pas uličar – mogao je da se pari svakog dana – njegova sloboda merila se u njegovom vrednosnom sistemu, upravo tim silnim izgužvanim čaršafima, na kojima nije ostajalo ništa što ne bi bilo potpuno izbrisano jednim jedinim pranjem u mašini. Nikakvih tragova, repova, ožiljaka, ničega, samo ta belina, i posle, prijatni bezlični miris omekšivača za rublje. I dobro zategnuti čaršavi, za sledeću koja dolazi, da mu javi da je živ.

Nije pravio pitanje – njegove osvojene žene bile su i spremačice i slikarke, slavne glumice i kuvarice, lepotice i izrazito ružne žene ispalih kostiju, i buckaste, i visoke manekenke, pismene i nepismene, svih boja i skoro svih godina, s tim što je u poslednje vreme sve više padao na veoma mlade devojkice, sa kojima je razmenjivao samo usklike, koje je upoznavao u barovima i po diskotekama, sa kojima je pio, i sa kojima se smejavao, sa kojima se, kad zažmuri, osećao mnogo mlađe. Nije sebi to hteo da prizna, ali to je bio glavni razlog što je poslednjih godina odlazio u jugoistočnu Aziju. Vinston se nije vezivao ni za koga, i pomisao da bi mogao svoj prostor, svoje vreme i svoju slobodu da podeli sa jednom osobom, delovala mu je toliko neverovatno da mu je bila smešna. Želeo je sve samo za sebe.

I imao je sve samo za sebe. Imao je sve vreme i svu slobodu. Da, bio je živ. Bio je mnogo živ!

Prethodne noći u njegovoj spavaćoj sobi, u kojoj su umešto zidova – samo zavese, i koja izlazi na bazen sa prednje strane, a koja sa zadnje gleda na mali ribnjak okružen palmama, čuli su se krici i šaputanja. Vodio je ljubav sa dvema devojkama – poslale su ih Jao i Tao, jer su same bile zauzete.

Nije im znao imena, a nije se čak ni potrudio da im da nova. Kao što je tolika imena žena koje je ljubio, i sa kojima se telesno spajao, čijim se nadama, i toplotom hranio, zaboravio.

Do jutra su se prevrtali po ogromnom krevetu, i one su se slatko kikotala raspoređene na suprotne strane njegovog tela. On ih je dodirivao i ljubio, i ulazio u njih istovremeno, svim sredstvima. I onda im je šušnuo novac u tanga gaćice, šljepnuo jednu, pa drugu, po zadnjici i rekao im da je vreme da odu. Jedna od njih je neoprezno prišla da ga poljubi u obraz, ali se on zgrožen, izmakao.

Nije podnosio da se ma i sa jednom ženom poljubi, čak ni prijateljski, posle seksa. Plašio se da bi ga taj poljubac mogao uvući u komplikacije, da bi posle toga one od njega nešto očekivale. A on nikome ništa nije dugovao, on nikada nikome ništa nije obećao. Neke su od njega odlazile i ne osvrnuvši se – samo bi pokupile svoje tašne, i mantile, i bez reči pozvale taksi za tu jednostavnu priču o uzajamnom dobitku, samo ukoliko se priča svede na jedan kratak susret. Takve je najviše voleo. Ozbiljne žene koje su shvatile. Neke nisu mogle da sakriju suze pred njegovom jutarnjom hladnoćom. Neke su odlazile govoreći mu da je bednik, a on ih je pratio pogledom koji je govorio da su u seksu sve stvari dozvoljene i da je vreme da se svako vrati svom životu. Svojoj stvarnosti.

Imao je, dakle, sve razloge da bude opušten i srećan, vodio je život o kakvom svi muškarci sanjaju. Čekale su ga nove žene, novi dani, nove avanture – on je bio od onih tipova koji uzimaju sve od života – leteo je padobranom, vozio motore, voleo je skupe sportove, a za prekosutra je dogovorio i ronjenje na koralnom grebenu u Pura Uluvatuu, o čemu je cele zime maštao. I momci, koje je upoznao u

barovima na plaži, svi do jednog behu puni života i sličnih sklonosti kao i on.

Ali, nešto, odjednom, nije više bilo kao pre.

Eno ga, gde sedi na terasi prekrasne vile, u Kutu, na Baliju, pušta da ga zagrlu suton, i veoma je potišten. Utisak o tom snu, počinje da ga boli poput svežeg ožiljka.

„Gde gospodin želi da poslužim kačang ijo*?“, pita Pak snishodljivo, držeći u rukama činiju sa jelom, i lagano se naklonivši.

„Neću sada jesti“, mrzovoljno, ali učtivo odgovori Vinston. Pak se povuče u kuhinju.

Vinston ustade, skide pareo, i skoči u bazen. Sa njegovim skokom, sve se zamraču.

Palo je veče, i izronivši iz vode, on ugleda zvezdano nebo. Nije tako, potpuno, celim svojim bićem, gledao u zvezde decenijama. Otkad je bio dečak, na klupi u Čuburskom parku. Osetio je da su mu tako blizu, da može da ih dodirne. „To nebo, samo moje“, pomisli. Ali, pade mu na pamet kako je odjednom preveliko za njega. Jedna kometa napravi svoj zlatni kratki luk, i ugasi se, a Vinston se nasmeši. Plutao je na leđima i pitao se šta bi to mogao sada da zaželi. Sve njegove želje bile su već ispunjene.

Želeo bi da ne bude ovako turoban, želeo bi da bude stvarno srećan, kao što je uvek, želeo bi da oseća lakoću, a ne ovo iznenadno olovo na grudima.

Iako je njegov alter ego nepozvan uskočio u priču i krenuo da mu šalje potpuno suprotne misli, opšta mesta koja su ga svih ovih godina držala u naponu jurišanja bez osvrtnja – „možeš da kresneš koju god hoćeš“, „pun si kao brod“, „život je igra u kojoj lukavi i veseli pobeđuju“, „ti si najslavniji

---

* Tradicionalno balinežansko jelo koje se služi za večeru – reč je o ukusnom varivu od graška, šećera i kokosovog mleka.

srpski pisac“, „koliko ljudi ti je došlo na promociju u Parizu“, „pomisli samo na sve one šampanjce, poljupce, odlične kritike, slike u novinama“ – ovoga puta nisu urodila plodom.

Ranije, kad bi ga iznenada spopale tmurne misli i kad bi mu se učinilo da je sve besmisleno, zato jer je poznato, kad bi osetio gorčinu zbog neprestanog ponavljanja ciklusa sopstvenih dana i godišnjih doba, kad bi ga ta lakoća njegovog života iznenada napumpala prazninom, od koje bi ga bolelo želudac, njegovo drugo ja moglo je za tili čas da mu promeni raspoloženje.

Ali, ne i sada.

„Možda sam ipak ostario, možda sam star, pa zato više ne nalazim ispunjenje ni u čemu“, šaputao je, mokrim usnama, i gledao gore, daleko iznad sebe, tražeći odgovor. Njegovo utučeno, izgubljeno ja, plutalo je u njegovim očima.

Pak se muvao okolo, nečujno paleći sveće oko bazena. Nagnuo se da vidi šta mu se događa sa gazdom – Winston je raširenih ruku i nogu ležao na površini vode, skoro potpuno nepomičan. Izgledao je kao brodolomnik u noći.

„Zvale su maserke i pitale da li da dolaze i večeras.“

Winston podiže glavu, kao da leži na krevetu, i razmisli nekoliko trenutaka.

„Ne, ne večeras, Winston je umoran.“

Pak sklopi ruke na grudima. Izgledao je kao da hoće da svom gazdi ponudi još nešto, ali se u poslednjem trenutku predomislio.

„Možeš da ideš, slobodan si za danas“, dobaci mu dok je odlazio.

Tad nastupi potpuna tišina, koju bi na trenutak remetili samo nežni zvuci prhtanja krila slepih miševa. Noć je bila topla i tiha, a voda u bazenu nežna poput poljupca. Winston pomisli da je to, mora biti, slično onome kako se oseća dete

---

u materici, u plodovoj vodi. Oseti se odjednom neutešno i nezaštićeno. Seti se svoje davno umrle majke, kojoj to nebo, to nebo, nije dalo dovoljno vremena da ga voli.

Reč ljubav, poput dragulja, na tren zacakli u njegovoj glavi. Gledajući u zvezde, očiju ispunjenih tom beskonačnošću nad sobom, oseti se malim, kao zrnce. Bio je svestan da je sam radio na svojoj usamljenosti, i da je njegov egoizam sada počeo da raste kao čir koji će da pukne. Tražio je reči kojima bi opisao vlastito stanje, ali ih nije nalazio ni u literaturi, ni u psihijatriji, ni u slengu, nigde. Istina, tamna i nepregledna, stajala je nad njim. Sve je bilo besmisleno.

To ćutljivo nebo, i njegovo opušteno telo na toj vodi, sa srcem koje je kucalo polako, kao kod guštera.

Kao voda u njegovim ušima, tako je sećanje na taj san zapljuskivalo njegove misli. U tim fragmentima, ona prilazi, lica potpuno smirenog i obasjanog poput meseca. Skoro da je lebdela. Nežno ga hvata za bradu, on oseća miris njene ruke, to je miris koji ga podseća na puder i vanilu. Privlači ga k sebi, i svoje tople, suve usne spušta na njegove. Hteo bi da je još ljubi, ali onda se izmiče, i ne rekavši ništa, odlazi. On se oseća neizrecivo tužno. Ne zna kako, ali i dok je sanja, on nekako zna da ju je izgubio zauvek... Bio je utučen, još u tom snu.

To je bio taj san koji ga je povukao u ovu iznenadnu tišinu, kakvu nikada pre nije osetio. Izgleda da ga je to zbolelo. Otisak tog sna na javi. Mogućnost da taj san stvarno proživi. Da ga je već proživeo, a da toga nije bio svestan.

Odjednom se u njemu nešto mrdnulo: promolilo je svoju majušnu glavu iz tog tvrdog jajeta njegovog „ja“, rodilo se.

Smogao je snage da to sebi prizna: pozeleo je da je ona tu. Pored njega. Da s njom podeli to nebo, pogled na okean. Pozeleo je da je tu, sad, odmah, da samo sedi na ivici bazena,

da brčka noge i gleda u zvezde s njim. Samo da bude tu. Da čuje njene korake.

Na trenutak se postideo od te želje, to nije bio on. Ali, bilo je mnogo jako, jače od njega. Gugutalo je to ptiče života, drhtalo je pod njegovom plečkom.

Želeo je da je ona tu. Toliko iznenada i toliko snažno je to pozeleo, da je grudni koš počeo da ga steže.

Vinston se trže, zaroni, a onda sa nekoliko zaveslaja starinskog kraula, dođe do stepenica i izađe napolje.

Stajao je mokat i go, u toj noći, nedužan, sam, potpuno sam na svetu, kao Adam.

* * *

Komadić oljuštene breskve skliznu sa tacnice i pade u travu, gde ga odmah napadoše veliki mravi čija su tela izgledala crvenkasta na popodnevnom suncu zaliva Mala maslina.

Zoran uze svoju apostolku i gurnu palu vočku dalje, zatim je nekoliko puta udari papuču o suhu zemlju i, siguran da na njoj nije ostao nijedan mrav, ponovo je navuče na nogu. Nabode na viljušku još preostala dva komada breskve i brzo ih tutnu u usta. Zatim dohvati tanjirić, posrka sok koji je ostao, poliza ga jezikom, i spusti ga na zemlju.

Oliza i svoje prste, za svaki slučaj, da mu ne ostanu lepljivi, i nastavi gde je stao.

* * *

Komadić papaje skliznu sa tanjirića i pade u travu. Vinston ga šutnu nogom, i zatim nastavi da se nervozno šeta po verandi. Talasi, dole, pod njim, jurišali su svom snagom na peščanu obalu, meseći je svojim gigantskim penušavim rukama.

Vinston ode u sobu i dohvati mobilni telefon. Plavičasto svetlance ekrana, obasja mu lice. On zaškilji, ali nije mogao ništa da vidi. Vрати se po naočari. Zatim se nasloni na stablo banjana; na trenutak je, tako koncentrisan, izgledao poput tinejdžera, i poče da kuca po tastaturi telefona. Bio je zamišljen nekoliko sekundi. A onda, kao da se nečeg setio, otkuca poruku.

Primače telefon malo bliže, zaškilji ispod naočara koje su mu stajale na vrh nosa, pročita je, i zadovoljan pritisnu taster za slanje.

Prvi osmeh tog dana pojavi mu se na licu.

* * *

Zoran udari tri vezane zvezdice, diže ruke sa tastature laptopa, po kojoj se šetao jedan zalutali mrav, pao sa maslinovog drveta ispod koga je sedeo. Zatim upali cigaretu, i pogleda u more pred sobom.

Na peščanoj plaži bilo je samo dva suncobrana, jedan je bio zeleni sa reklamom za tuborg pivo, a drugi je bio plavobeli na pruge, malo nakrivljen. Na popodnevnom suncu, taj kadar koji je stajao pravo ispred njega, podseti ga na slike Herte Šlic, koje je voleo. Posebno su mu se dopadale njena poslednja platna koja je video na njenoj izložbi u Beogradu. Na tim slikama vrištećih boja, uvek je bilo more, deo plaže i suncobrani. I ljudi, sa licima na kojima je razmrljana šminka.

Te slike su ga inspirisale – ponekad je mislio da im je šminka razmrljana od poljubaca, ponekad – da su u pitanju bile suze, ponekad – da je to od mora. Svaki put kada bi video neku njenu sliku, otputovao bi na neko nepoznato zabranjeno mesto – mogao bi da se seti kako izgleda biti pijan na moru. Mogao je da se u mislima preseli na neku od tih plaža

i ceri se životu, poput tih čudnih, iskeženih, umornih, tužnih likova na Hertinim slikama.

Sada je stvarno bio na takvoj jednoj plaži, i nije bio pijan. On ne pije ništa kad radi, tu je, bar, mogao da bude veoma disciplinovan.

Sada oko njega nije bilo ljudi u stvarnosti, sa suncobranima pred njegovim očima. Ostali stanovnici uvale sa malim apartmanima, gde je odseo, kako bi na miru mogao da završi svoj roman, bili su se povukli na popodnevnu dremku. Najviše je, upravo zato, zbog te tišine koja je bila oprljena jedino šuštanjem talasa, voleo da sa svojim malim laptopom sedi ispod masline u to vreme i piše.

Prvi put u životu, Zoran je napravio ovakvu avanturu. Otišao je iz Beograda, na usamljenu plažu, da radi. Bio je potpuno sam, telefoni nisu zvonili, tišina mu je kupala uši, a lepota plavetnila, oči. Miris borovine terao ga je da diše punim plućima, a Vinston, to očaravajuće biće, čekao ga je na verandi, ili pod maslinom, preplanuo i mudar, sa muškim osmehom, uvek spreman za razgovor.

Vinston je tog leta bio onaj koji zna. Vinston je bio onaj koji zna šta treba da uradi sa sopstvenim životom.

Na sekund je zažmurio, a onda ponovo baci pogled na poglavlje o Vinstonu.

Bio je zadovoljan, mada, pomislio je, moglo bi na nekim rečenicama još da se radi.

Ponovo je pročitao onaj deo kad Vinstonu pareo skli-zne, sa butine, i kad se uhvati za genitalije. Delovalo mu je prejako ono „napuni šaku svojim teškim testisima“, pa mu čak i pominjanje umornog penisa njegovog junaka, u tom pasusu, na sekund zazvuča kao psovka. Možda bi mogao da izbaci tu rečenicu?

Pa ipak, pomisli kako je tako nešto savremenim srpskim piscima, muškarcima, dozvoljeno, i čak, kako je to poželjno. Ta jezička sirovost oko butina, muških ili ženskih, svejedno. Ženama piscima se tako nešto ne prašta tako lako, i zvuči daleko sirovije i odvratnije u takozvanom „ženskom pismu“. Kada se te „muške stvari“ nađu u ženskim rukama, u rukama žena pisaca, kritičari ih odmah proglašavaju za seks-onlajn spisateljice – osim ako nisu vrlo mlade, to jest pionirke u svetu literature, ili ukoliko nisu već dame koje su biološki zagazile u starost. Setio se kako su neku početnicu, pre desetak godina, proglasili novom nadom srpske literature, između ostalog i zato što je svoj prvi romančić o srednjoškolicima počela rečenicom: „Volim kurac.“

Zoran zavrte glavom, i napravi gadljiv izraz lica. Savremena srpska književnost! Pa onda još i žene pisci! Na trenutak oseti ogorčenost. Ipak, nije imao kuda. On je tu pripadao, bio je njen istaknuti deo.

Zoran odluči da ostavi i penis i testise u svom romanu. I figurativno i bukvalno. Dok je gnječio opušak u pepeljari, znao je da je ta odluka definitivna. Za ovaj roman, spreman je da pogine, staviće sve svoje unutra. Položiće na oltar literature sve što treba, svoju utrobu, a ne samo reči koje deluju grubo. On je srpski pisac, njemu je to dozvoljeno.

Već neko vreme, osećao je izvesni nemir, osećao je kao da mu nekako otkucava vreme, osećao je da je njegova književna slava polako krenula silaznom putanjom, i da sada, ako želi da preživi, mora nešto da promeni. Jer, ništa osim pisanja nije znao da radi. Šta bi on, kad ne bi bio pisac? Literatura je bila njegova kuća, njegova stvarnost, sve što je imao.

Zoran je žurio da sve dovede u red, to jest da sredi poslednju verziju teksta svog romana do kraja septembra, kako bi

mu se novo delo pojavilo za Sajam knjiga. Zato se povukao ovde, u Grčku, na ovu usamljenu plažu na Halkidikiju, gde je bio siguran da neće čitati novine, gledati televiziju i telefonirati – to jest da će stvarno raditi.

Njegov urednik, čuveni Ilija, koji je više bio fabrikant knjiga nego urednik, nije mu, međutim, ovoga puta delovao kao da je nešto specijalno zagrejan da mu baš na velika vrata izda novi roman. Zoran, izgleda, za Iliju više nije bio dečko koji obećava.

Jer, njegov prethodni roman, uprkos neverovatnoj reklami i medijskoj podršci, i nije nešto naročito prošao kod publike, iako su Ilijini plaćeni kritičari po svim dnevnim novinama objavili pozitivne recenzije za „najnoviji roman Zorana Mirkovića, koji se ne ispušta iz ruku“. Stvar, ipak, iz nekog razloga, nije baš najbolje prošla kod čitalaca.

Zoran je imao uši da pohvata ogluške. Njegovi čitaoci, čuo je to sa raznih strana, žalili su se da mu je *Odustajanje* dosadan roman. Radilo se tu o policijskom inspektoru koji, pod pritiskom moćnih struktura, podmeće dokaze u jednom slučaju ubistva, i uz sve to oseća moralnu dilemu.

Ni sam Zoran, ne beše preterano siguran u kvalitet svoga dela: bio je dovoljno pametan da zna da ta proza sigurno neće biti kruna njegove karijere, iako ga je famozni Ilija, sve vreme ubeđivao da je roman genijalan i da će publika to voleti, „pogotovo s obzirom na aktuelnu političko-policijsku situaciju u zemlji“. Kada bi, međutim, pošteno stao pred ogledalo, Zoran je morao sebi da prizna da je taj roman pisao kao od bede, po navici, bez strasti i unutrašnjih iskrica koje bi ga vukle ka kompjuteru, da se prečesto hvatao opštih mesta, pa čak i da je ponegde, sam sebe prepisivao i to dosta neuspešno. Jednostavno, nije imao inspiraciju, a izdavačka kuća je od njega očekivala knjigu.

Ne bez žaljenja, bio je sada svestan kako je, čak i kao mnogim nagradama ovenčani srpski spisatelj, prvi put u životu, pre dve godine, u svojoj pedeset petoj godini, bio pristao da piše po diktatu svog urednika, koji je važio za čoveka koji zna da oseti šta publika traži. U svojoj pedeset sedmoj godini tek je mogao sebi da prizna da ga je u svim njegovim prethodnim spisateljskim avanturama više uzbuđivala pomisao na objavljenu knjigu, nego sam proces pisanja, da nije shvatao koliko je važniji put, koraćanje ka cilju, nego sam cilj.

Sada se, sa novim romanom, nešto promenilo. Iako mu je *Odustajanje* na neki način došlo glave, nije mu padalo na pamet da odustane. Naprotiv: ne samo da je hteo da se vrati u prvu ligu, nego je pre svega hteo da ponovo oseti onu nesputanu sreću stvaranja, kao onda kad je počeo da se bavi literaturom. Da ne misli ni na publiku, ni na kritičare, ni na urednike, da piše samo za sebe i zbog sebe.

Ali, Zoran je sada bio nesiguran. Ne bi mogao da podnese da mu i sledeći roman prođe kao prethodni.

U dubini duše bio je svestan da mu ponestaje ideja za velike žanrovske konstrukcije, a politički roman, tako moderan u protekloj deceniji, koji mu je i doneo književnu slavu, bio mu se, intimno, popeo navrh glave. Lagao je, to nije bio on.

Iako je za svoja prethodna dva romana bio plaćen iz Fonda za unapređenje balkanske demokratije, i pre nego što ih je napisao, i iako je dobio četiri književne nagrade za njih, Zoran je znao da će i toj temi jednoga dana doći kraj. U suštini, više nije imao diktatora protiv koga je mogao da usmeri svoju literaturu, a moralne dileme koje je nudila tranzicija činile su mu se suviše trivijalnim da bi ih smestio u roman. Greška koju je napravio sa *Odustajanjem* odvela je njegovu nekada vrhunsku rečenicu u vode publicistike. Bio je svestan da nije bio dobacio do sebe, iako su ga njegove

kolege pisci tapšali po ramenima govoreći mu da je „napipao pravu stvar“, Zoran je znao da je sve to farsa.

Recept je, dakle, bio pogrešan, ali je pisac to jasno mogao da vidi tek pošto je knjiga stigla u knjižare. Naviknut da deli autograme, i da puni sale za književne promocije, našao se odjednom u praznom polju. Posle *Odustajanja* doživeo je sudbinu svojih starijih kolega kojima se u dubini duše podmevao – bili su ugledni, imali su biografije, imali su sabrana dela u kožnim povezima – ali su sve manje imali publiku. Ta tužna sudbina, pretila je i njemu, iako je bio u naponu snage. S druge strane, smatrao je da bi mu bilo ispod dostojanstva da se uhvati za ono što je postalo svetski trend – misterije, tajna društva, religije i rušenje hrišćanskih tabua – onoga što je tako velikodušno ponudio Vinstonu.

Zoran Mirković je i izgradio svoje književno ime upravo originalnošću – prvi je, na primer, napisao rokenrol roman u SFRJ. On je bio taj koji je prvi pronalazio teme, o kojima su posle svi drugi pisali. Otkako je startovao njegov književni život, svima je bilo jasno da mu je mesto među velikanima zagarantovano. Prvi je napisao roman o silovanju na nacionalnoj osnovi (iako je s merom pominjao genitalne predele i žrtava i napasnika), prvi je promovisao homoseksualnu ljubav među muškarcima, prvi je napisao roman o zloj diktatorovoj ženi, prvi je napravio tragediju od priče o ljubavi Albanke i Srbina, a pre toga se proslavio romanom u kome muž Srbin ostavlja svoju ženu Hrvaticu, samo zato što je Hrvatica. Bio je, rečju, slika i prilika savremenog srpskog postmoderniste, a čak su mu ta dva romana, o međunacionalnim ljubavima u građanskim ratom zahvaćenim zemljama bivše SFRJ, bila prevedena u jednoj maloj nemačkoj izdavačkoj kući. Eto, i u *Odustajanju* je bio prvi: napisao je roman o podmetnutim dokazima u

jednom ubistvu, ali to se publici, očigledno, činilo daleko manje zanimljivim od onoga što na sličnu temu mogu da pročitaju u dnevnim novinama.

Bilo je lako pisati onda kada se od literature očekivalo da odgovara na pitanja aktuelne politike. Kad bi ponekad pričao sam sa sobom, Zoran bi mogao sebi da šapne da sve to sa čim se tako olako proslavio nije ništa drugo nego državna, režimska literatura. To što su neki eufemistički zvali postmodernizmom, u stvari je bila neka nova verzija socrealizma. I, što su godine više prolazile, bio je sve manje ispunjen i sopstvenom literaturom, i stvaranjem, i vlastitim životom koji je vodio. U takvoj praznini i u spisateljskoj proračunatosti, više ništa nije moglo da se rodi, osim prosečnosti i ponavljanja.

E pa, sad je okrenuo novi list. Nije više gledao u novine. Odlučio je da gleda u sebe.

Zoran upali novu cigaretu, i zagleda se u more. Plava površina mora, polako je dobijala srebrnkasti odsjaj, a zapadno sunce, isticalo je crvenkastu boju stena i zelenilo borova, na levom kraku uvale.

„Savršeno popodne“, pomisli i povuče jedan spor, dugačak dim. „Savršeno popodne“, kao da ga je sam stvorio.

Bio je zadovoljan. Prvi put otkako piše, osećao je nestvarnu lakoću, čak vrhunsku zabavu dok je opisivao Vinstona i njegov život, dok ga je vodio po krevetima, diskotekama, smeštao na ligeštule, pojjio ga koktelima i viskijem, oblačio ga u marame i smokinge, zalizivao mu kosu, kupao ga u morima i bazenima, hranio ga školjkama, jastozima i egzotičnim voćem, tapkao ga po sveže obrijanim obrazima najboljim kolonjskim vodama, mazao mu eterična ulja po preplanulim leđima, naterao ga de se pita o sopstvenoj majušnosti ispod zvezda, i da vidi kako prolazi vreme.

Desnom rukom, Zoran pomazi svoja blago preplanula prsa. Nasmejao se kada je to uradio. Bilo mu je jasno da počinje da se ponaša kao Vinston, kao njegov sopstveni junak. Ne skidajući osmeh sa lica, pomisli kako je pisanje ovog romana najbolja stvar koja mu se desila u životu. Pisac, koji imitira sopstvenog junaka, jedan na jedan! Da se trudio da ovako nešto smisli, ne bi uspeo. Došlo je samo od sebe. Vinston je bio njegovo bolje unutrašnje ja.

Ushićen pred novim naletom inspiracije, Zoran pomisli kako bi u svom sledećem romanu trebalo da se bavi upravo tom idejom – piscem koga vode njegovi sopstveni junaci. Jer, književni lik koga je upravo stvorio, sada ga je uzeo za ruku. Vodi ga, diše mu za vrat, pa čak i lepo miriše. Prijatno je to društvo. Oduševljen, pomisli da nikada nije imao takvog druga.

Zoran otvori novi dokument u *Vordu* i napisa, kao podsetnik za sledeći projekat: „Junaci vode pisca, pokazuju mu kako da živi... Najbolji prijatelj – lik kog sam sâm stvorio.“

Nasmešio se kad je pročitao tih nekoliko rečenica. Najboljem drugu Vinstonu je dao sve. Stil, znanje, status, zrelost, tačne doze životne lakoće i kosmičke težine, muževan izgled, bezbroj žena, pa čak i „teške testise“.

Zoran poče da se smeje naglas na ovu pomisao. Onda se mahinalno okrenu oko sebe, da vidi da li ga neko gleda. Pomislili bi ljudi da nije pri sebi. Ali srećom, na travnjaku nije bilo nikoga.

Svi Zoranovi snovi, bili su mogući, realni, stvarni, uverljivi samo na Vinstonu. Zato ga je stvorio. Iskreno, bio je očaran svojim likom, koji je u mnogo čemu podsećao na njega. Pomisli na tren kako je i napravio Vinstona, da bi napokon stvarno mogao da zavoli sebe. Dobro, ne bi baš

mogao da kaže da je ličio na njega, ali je Vinston, svakako, bio bolja verzija svoga tvorca. Privlačnija, u svakom slučaju.

„Tvorac koji nije sujetan“, pomisli Zoran, „to je nemoguće. Vinston je daleko bolji od mene – uspešan, zavodnik, bogat, svetski poznat. Video je sveta. Zna da uživa. Drzak je i lukav.“

I Zoran je bio lukav, ali nije bio drzak. Uvek je smatrao da mu nedostaje suštinske hrabrosti, kako u životu tako i u literaturi. Bio je svestan da je uvek išao utabanim stazama, da je bio proračunat u malom formatu, i za taj sigurni put, sa koga se trudio da ne skreće mnogo, dobijao je tačnu platu. Ni manje ni više od toga. Zato je Vinstonu dao da odleti, da se vine. Dao mu je sve što je mogao – dao je svom književnom junaku bezobrazluk za svetski uspeh, i otvorenu proračunatost sa kojom se peo na vrhove bestseler lista – samom Zoranu je bilo jasno da njegova lična proračunatost nikada nije otišla tako daleko, jer nije bio spreman da, poput Vinstona, sa osmehom podnese kritiku da kopira svetske trendove, da nije originalan. Voleo je da bude prihvaćen u Srbiji, njegovoj jedinjoj otadžbini. Nije smeo ni da pomisli o svetskoj slavi koju je u nekoliko rečenica sredio Vinstonu. Ono što nije smeo on – smeo je Vinston. Vinston se usudio da bude srećni pisac kome dobro ide. Imao je izvanredno zanimanje koje je budilo znatiželju i divljenje, slavu, novac, moć, mnogo seksa i život bez ikakvih komplikacija.

Sam kreator takve književne egzistencije morao je da se u stvarnosti zadovolji mnogo manjim zalogajima, između ostalog i zato što je bio svestan da ga njegova lokalna sujeta čini kukavicom. Zoran je bio hrabar do mere koju Srbija može da podnese, Vinston za granice nije znao.

Zoran nikada nije bio na Baliju, i nije probao papaju i skoro ništa od tropskih ukusa. Kokos iz kesice, koji je

kupovao kao dete i lizao ga sa dlana, i kokos štangle soko štark bili su njegovo jedino davno sećanje na ostrva iz bajki, jedini tropski ukus koji je poznao.

U stvari, putovao je malo, koliko se moglo, do Grčke, do Beča, i Budimpešte, jednom je bio i u Berlinu, i nije sebi mogao da, kao Vinston, priušti nekoliko meseci na južnim morima. Dok je Vinston stvarao svoja remek-dela po iznajmljenim vilama i hacijendama u blizini Ekvatora, Zoran je sedeo sam u svojoj sobi u Beogradu, i na internetu istraživao floru i faunu Balijsa. Ili jelovnike svetskih glamuroznih restorana, marke vina, pa čak i modne sajtove, marke cipela i tomposa.

Dok sada sedi pod tom maslinom, u Grčkoj, Zoran mora sebi da prizna kako je, za sve ove mesece koliko ga je kreirao, nesvesno postao fasciniran njim. Vinston je bio, u svakom slučaju, i njegov prvi književni lik koga je iskreno voleo, koga je želeo da razume. Taj preplanuli, iznenada setni pedesetsedmogodišnjak, u isto vreme je bio, na neki način, njegovo književno dete, ali i njegov simbolički otac. Uzor. Neko na koga je mogao da se ugleda i u životu i u literaturi.

Nije to bilo slučajno. Zoran je i izmislio Vinstona, kako bi ovaj umesto njega učinio ono što ovaj ne može: da se promeni kao čovek, da se ponovo izmisli kao pisac, i da svoju literaturu, koja je do sada obojevala od svrabeža dosade, i migrenoznih rečenica, pretvori u oazu lepote i nove osećajnosti. Pa, ako ništa drugo, pomislio je, biće prvi muškarac u Srbiji koji će napisati pravi ljubavni roman, o slavnom piscu koji će nekome morati da kaže da ga voli, a da objekat njegove ljubavi ne bude on sam.

Zoran ustade, protegnu se i nagnu vodu iz flaše. Pogleda prema ekranu laptopa, i pade mu na pamet da možda, ponegde, i nije sasvim fer prema Vinstonu. Setio se one

rečenice – o starinskom kralu kojim je Vinston doplivao do ivice bazena i na trenutak pomisli kako je to zlobna opaska. To, da je njegov kraul bio starinski. Pa, kad bolje razmisli, Vinston ima godina koliko i on – njih dvojica su generacija, a on mu se u toj sceni podsmeva, zato što je star. Zoran o sebi ne misli kao o starom muškarcu.

„Za šta je star? Nije star, ima zrelost koja mu je neophodna da se zagleda u sebe. Moraću da je ponovo pretresem, moraću da do u tančine pretresem sopstveni odnos prema svom junaku. Da li smem da mu se i malo podsmevam? Uči pile koku“, pomisli.

U suštini, navijao je za njega, trudio se i razumeo ga. Ali, da li je moguće, to je konstatovao tek sada, dok je ponovo iščitavao svoj roman, i dopisivao nove misli, kako je ponegde, izgleda, ljubomorana na svog junaka? Bilo je to jače od njega. To je bio samo znak da je Vinston skoro stvaran. Da postoji, da stvarno sedi preko puta Zorana i izaziva ga.

Da šapuće, sa onim samouverenim osmehom: „Pogledaj me, nikada me nećeš stići.“

Kako drugačije to objasniti? Takvih rečenica je bilo još.

Kao da, dok je još bio u strasti pisanja, nije bio svestan da se na neki način sa svojim junakom takmiči. Tih nekoliko rečenica natopljenih podsmehom, govornice su mu, odjednom, da u sopstvenim očima želi da izgleda bolje, da ne može da se odupre dubokoj želji da bude važniji i ozbiljniji, i da Vinstona doživljava kao svog stvarnog suparnika.

Moraće to da prepravi.

Vinston je bio njegov jedini junak koga nisu doticale velike teme sa *Dnevnika* niti sa naslovnih strana novina. Vinston, sa svim tim glamurom u koji je stavljen, i sa svim tim ženama sa kojima je spavao, Zoran je toga bio svestan, nije mogao biti lik koga bi podržale one struje u književnom

i političkom životu koje su tapšale prethodnim Zoranovim književnim junacima koje je morio nacionalizam, Milošević, rat, pravednost i borba za demokratsku Srbiju. Vinston je bio suviše glamurozan, uspešan, pametan, nefrustriran i sebičan da bi ga u Srbiji zavoleli oni koji odlučuju o sudbini književnog establišmenta.

Ipak, Zoranu je neko šesto čulo govorilo, da napokon, izgleda, ima pravu stvar koja će izdržati plime i oseke politike i političke korektnosti, teme u trendu i slične gluposti kojima je i sam godinama robovao. Da bi Vinstona mogli da zavole čitaoci. Jer, prvi ga je zavoleo on, njegov kreator.

To mu se nikada ranije nije desilo. Pomislio je kako je sve svoje ranije književne junake, u stvari, prezirao, kako ih je posmatrao sa visine i kako je vazda bio pametniji, sposobniji i moralniji od njih. Nije mario za njih. Tek sada, uz Vinstona, postalo mu je jasno kako je uvek žurio da im presudi. Nije ga bilo briga, u suštini, ni kako izgledaju, ni gde žive, ni šta vole.

Na primer, nije mario ni za njihovu garderobu – i kad bi morao da je pomene, iz prašnjavog ormara svojih predstava o serioznim književnim likovima, vadio je poderanu obuću, najlonke na kojima je pošla žica, krive štikle, izlizane donove, siva odela i košulje sa iskrzanim manžetnama, džempere od sintetike sa oparanim ranflama, sive sokne sa popucalim lastišima. Zagasite šešire i štrikane kape, i braon šalove koji su obmotavani oko svih tih tužnih, žvalavih ili zlih usta na beogradskoj košavi. Sve je, ranije, kod njega, mirisalo na buđ i trulež, i kiša je neprestano padala, i nebo je bilo uglavnom olovno, a kante za đubre, pepeljare prepune opušaka jeftinih cigareta i dim, uz škiljavo svetlo beogradskih birtija, bili su scenografija njegovog literarnog